

Állásfoglalás

a közérdekű bejelentőket védő jogszabály előkészítésével
kapcsolatban megjelent sajtóhírekről

A Transparency International Magyarország üdvözli a Kormány közérdekű bejelentők védelmére vonatkozó jogalkotási kezdeményezését, amely a Transparency International által készített korrupciós helyzetelemzés ajánlásai alapján és a külföldi befektetések 90%-át képviselő államok nagyköveteinek támogatásával indult el.

A közérdekű bejelentések rendszere nemzetközi tapasztalatok alapján az alábbi feltételek teljesülése esetén működik hatékonyan:

1. Védelem

A jogszabályok valódi védelmet biztosítanak a közérdekvédőknek, azaz, a bejelentőt nem mentik fel állásából, nem lehetetlenítik el a megélhetését, munkavégzését. A bejelentőket védő bírósági ítéletek precedens értékűek, és nagyban hozzájárulnak a kulturális változáshoz.

2. Vizsgálat

Az – akár anonim – bejelentések után a bejelentéseket kezelő szerv valódi, alapos és objektív vizsgálatot végez, azaz elég autoritással rendelkezik a szervezeten belül ahhoz, hogy a vizsgálathoz szükséges anyagokhoz hozzáférjen.

3. Struktúra

A bejelentések kezelésére megfelelő struktúra áll rendelkezésre, azaz nem csak központi szinten, hanem az egyes intézmények szintjén is létezik az esetek kezelésével megbízott, független, hiteles objektív szakember vagy csoport.

4. Kultúra

A társadalom szemében a közérdek védelme értéknek számít, és a közérdek védelmében tett intézkedések – még ha azok egyéni érdekeket sértenek is – köztisztletnek örvendenek.

5. Jutalom

A közérdekű bejelentők pénzbeli jutalmazása – például a kiszabott bírság, vagy más, a bejelentés nyomán keletkező állami bevétel egy részének a bejelentőnek adása – motiváló erő lehet. Ugyanakkor a nemzetközi tapasztalatok azt mutatják, hogy a valóban hatékony védelem biztosítása már önmagában is jelentős lépés. A közérdekvédők nagy része kifejezetten azért tesz bejelentést, mert felhívja az általa tapasztalt visszaélés, és ennek feltárásáért hajlandó állását is kockáztatni. A retorzióktól való félelem viszont komoly praktikus akadály a visszaélésről tudomást szerző, etikus magatartást tanúsítani akaró potenciális közérdekű bejelentő számára.

A Transparency International Magyarország által készített, és az igazságügyi és rendészeti miniszter számára eljuttatott koncepcióban felhívjuk a figyelmet arra, hogy tekintettel arra, hogy a téma kulturálisan nem beágyazott Magyarországon rendkívül fontos, hogy a törvény elfogadását alapos előkészítő munka és széleskörű társadalmi egyeztetés előzze meg.

2008. október 30.